

01 πολιτική

Πολυκρίση και μεταπρατισμός:

Μια άνιση Ελλάδα απροστάτευτη στη θύελλα

■ ΤΟΥ ΡΟΥΝΤΙ ΡΙΝΑΛΝΤΙ

Οι πρωταγωνιστές της πολιτικής σκηνής και οι ομάδες που τους συγκροτούν (δηλαδή κάτι λίγο διαφορετικό από την κομματική λειτουργία και τον ρόλο που κάποτε είχαν τα κόμματα) διατείνονται ότι: α) προχωρούν από επιτυχία σε επιτυχία – αυτό ισχυρίζεται ο κυβερνητικός λόγος, β) ότι δεν προχωράμε καλά επειδή υπάρχει ένας πλεονασμός διαφθοράς λόγω του περιβάλλοντος Μητσοτάκη. Σύμφωνα με τη δεύτερη εκδοχή, παρόλο που σώθηκε η Ελλάδα από την κρίση με τα μνημόνια χάρη στην υπεύθυνη στάση των συστημικών κομμάτων, ή χάρη στην ευθύνη που σήκωσαν Τσίπρας και ΣΥΡΙΖΑ το 2015-2019 (διαλέγετε και παίρνετε), τώρα η πορεία της χώρας κινδυνεύει εξαιτίας της διαχείρισης του «καθεστώτος Μητσοτάκη». Όλα αυτά εκφράζονται με κάποιο τρόπο στους λόγους των αρχηγών των κομμάτων στην ΔΕΘ, όπου το κύριο που συζητείται είναι κάποιο «οικονομικό πρόγραμμα» ή/και κάποια «διαχείριση» που θα συνεχίσει το πρόγραμμα για την Ελλάδα του 2030. Με άλλα λόγια, ποιο μείγμα οικονομικής πολιτικής, επιδομάτων κ.λπ. μπορεί να ανακουφίσει λιγάκι την ταλαιπωρημένη κοινωνία, και ποια μέτρα μπορούν να δώσουν μια αίσθηση κάποιας αλλαγής πορείας. Η σχετική «αντιπαράθεση» γίνεται με γνώμονα αν τα μέτρα που προτείνει κάθε συστημικό κόμμα είναι «στοχευμένα» και «κοστολογημένα». Τώρα μάλιστα έφτασαν ακόμα και αντιπολιτευόμενα κόμματα να υποβάλλουν τα «προγράμματά» τους στην επιτροπή τάδε ώστε να αποφανθεί αν όντως είναι κοστολογημένα και αν τα «σηκώνει» η ελληνική οικονομία... Η κυβέρνηση κάνει λόγο για 2,2 δισ. ευρώ που μπορούν να δοθούν ως «Συμφωνία Προόδου και Ευημερίας» σταδιακά μέχρι το τέλος του 2027· ο Τσίπρας πρότεινε ένα πακέτο περίπου 7 δισ., μέρος των οποίων θα προέλθει από μια «πατριωτική εισφορά» που πρέπει να δώσουν οι πιο πλούσιοι Έλληνες και υπολογίζεται σε 1,2 δισ.· ο Ανδρουλάκης θα μιλήσει για επαναφορά της 13ης σύνταξης –σε δύο δόσεις– και του 13ου μισθού στο δημόσιο (τα οποία αποφεύγει ο Τσίπρας), για 120 δόσεις παντού και προστασία της κατοικίας. Επί της ουσίας όλα τα κόμματα κινούνται στη σφαίρα της αναδιανομής ενός ελάχιστου, μικρού τμήματος του ετήσιου εισοδήματος, ώστε να καταστεί κάπως ανεκτή η υπάρχουσα προκλητική ανισοκατανομή. «Δεν αναδιανέμουν τον πλούτο: διαχειρίζονται την ανασφάλεια», όπως επεσήμαινε το editorial του προηγούμενου φύλλου.

Οι σιωπές

Υπάρχουν όμως τεράστιες σιωπές σε βα-

Πίνακας 1

Φορολογία: Σύγκριση Ελλάδας – Ε.Ε.

Περιγραφή	Ελλάδα	Ε.Ε.	Σχέση
Σύνολο φόρων ως % ΑΕΠ	41*	27	52% υψηλότεροι
Έμμεσοι φόροι ως % ΑΕΠ	24	11	120% υψηλότεροι
Έμμεσοι φόροι ως % επί των συνολικών φόρων	60	33	82% υψηλότεροι
Ληξιπρόθεσμα φορολογικά χρέη ως % του ΑΕΠ	100	30	3,3 φορές υψηλότερα

* Το 2011 ήταν 34%...

Πίνακας 2

Μετατροπή του παραγόμενου πλούτου σε φόρους*

A/A	Περιγραφή	Ποσό
1	Αύξηση ΑΕΠ στην Ελλάδα 2019–2025	20 δισ. €
2	Αντίστοιχη αύξηση συνολικών φόρων	20 δισ. €
3	Αύξηση του ΦΠΑ 2019–2025*	10 δισ. €
4	Εκτιμώμενη φοροδιαφυγή	10–11 δισ. €

* Όλος ο πρόσθετος πλούτος που παράχθηκε στην 6ετία μετατράπηκε σε φόρους για να επιδοτήσουν κυρίως: α) τις κάθε είδους απευθείας αναθέσεις σε ημέτερους, β) τη χρηματοδότηση των φοροαπαλλαγών για τα μεγάλα εισοδήματα.

σικά ζητήματα: για την οικονομία και τον προσανατολισμό της συνολικά, για την πορεία της παγκόσμιας οικονομίας και τις τάσεις ιδιαίτερα στη Δύση, για τα κρίσιμα γεωπολιτικά ζητήματα, για την ιδιαίτερη συμμαχία με το Ισραήλ, για τα προγράμματα και έργα που ήδη τρέχουν ή μέσω των οποίων ελπίζουν να διαχειριστούν την οικονομική πορεία. Κανένα από τα συστημικά κόμματα –και ιδίως αυτά που προσδοκούν να πάρουν μέρος σε οποιασδήποτε σύνθεσης κυβερνήσεις συνεργασίας– δεν τοποθετείται κριτικά στο ιδιαίτερο οικονομικό μοντέλο (εξαρτημένο και μεταπρατικό) και στις επιδιωκόμενες μεταμορφώσεις του στην κατεύθυνση της «Ελλάδας-κόμβος» (ροών, ενέργειας, ψηφιακών δεδομένων, υπηρεσιών, εμπορευμάτων, στρατιωτικών εγκαταστάσεων). Κανένα από τα συστημικά κόμματα δεν θίγει τους βασικούς πυλώνες των εργαλείων και στοχεύσεων που από χρόνια λειτουργούν προκειμένου να δημιουργηθεί η «Ελλάδα-κόμβος». Ούτε προτείνουν τίποτα που να σταματά τη βίαιη, διαρκή και επώδυνη μεταφορά πλούτου στο εσωτερικό. Δηλαδή τον υπερπλουτισμό μιας μειοψηφίας (και των συμμάχων στρωμάτων) και την παραπέρα φτώχοποίηση της συντριπτικής πλειοψηφίας. Κανένα συστημικό κόμμα δεν κτυπά το καμπανάκι του κινδύνου της παγκόσμιας και ευρωπαϊκής οικονομίας και της **πολυκρίσης**. Η οποία, όπως εξελίσσεται, συνιστά μια κατάσταση παρατεταμένης

αστάθειας, όπου πολλαπλές κρίσεις –γεωπολιτικές, οικονομικές, κοινωνικές, πολιτικές, οικολογικές, τεχνολογικές και θεσμικές– διαπλέκονται και αλληλοτροφοδοτούνται. Πόλεμοι και γεωπολιτικές συγκρούσεις διαταράσσουν τις αλυσίδες εφοδιασμού και τις παγκόσμιες ροές εμπορευμάτων, ενέργειας, κεφαλαίων και αξίας, προκαλώντας αλυσιδωτές αναταράξεις στις τιμές, στις αγορές, στην παραγωγή και στις εθνικές οικονομίες.

Πέρα βρέχει

Στο Ελλάντα όμως μοιάζει να αγνοείται αυτός ο «συντελεστής». Ακόμα χειρότερα, τόσο η ιθύνουσα τάξη της χώρας όσο και το πολιτικό σύστημα και τα think tanks (συν τα ΜΜΕ) δεν θέτουν καμία προειδοποίηση, ότι ακριβώς η προσαρμογή του μεταπρατικού μοντέλου «Ελλάδα-κόμβος» αφήνει εντελώς έκθετη τη χώρα στους αέρηδες της πολυκρίσης. Απλώς η Ελλάδα προχωρά προς το 2030 ενισχυμένη και με επιτυχίες! Εντελώς ψεύτικη εικόνα, που προβάλλεται για να συγκαλύψει την ουσία της αναδιανομής πλούτου από την εκποίηση της χώρας και τη μετατροπή της σε «κόμβο». Αυτή η «ανετία», να μην λαμβάνεται δηλαδή σοβαρά υπόψη η «γυμνή μετάβαση» σε ένα περιβάλλον πολυκρίσης, και να γίνεται λόγος απλά για το ποια μέτρα είναι συνετά, κοστολογημένα, στοχευμένα κ.ο.κ., δείχνει ότι κάτι ουσιαστικό αποκρύβεται, και μάλιστα για εντελώς ιδιοτελείς, καιροσκοπικούς (ή απλά προεκλογικούς) λό-

γους. Το βασικό μέλημα είναι η Ελλάδα να μετατραπεί όσο πιο γρήγορα γίνεται σε ένα «προσάρτημα» της δυτικόστροφης «γυμνής μετάβασης», να κάνει όποιες συμμαχίες μπορεί (π.χ. με Ισραήλ-ΗΠΑ-Γαλλία κ.λπ.) μήπως και διατηρήσει –όχι η χώρα αλλά η ιθύνουσα τάξη– τη θέση που έχει ώστε να πλουτίσει κι άλλο, να μην υποβιβαστεί στον αναδασμό που είναι σε εξέλιξη [1], και φυσικά να δείξει πως δεν υπάρχει καμία εναλλακτική.

Αναγκαία παρέκβαση

Γίνεται μεγάλος λόγος για την ιδιαίτερη σχέση Ελλάδας-Γαλλίας. Χωρίς φυσικά να δίνουμε την παραμικρή σημασία για το τι συζητείται στη Γαλλία. Η οποία, όπως κι άλλες ισχυρές χώρες της Ευρώπης, βρίσκεται σε βαθιά κρίση. Η συζήτηση στη Γαλλία γύρω από το δημόσιο χρέος και τα ελλείμματα θυμίζει πλευρές της ελληνικής κρίσης, χωρίς βέβαια οι δύο περιπτώσεις να είναι ίδιες. Το δίλημμα που έθεσε ο πρώην πρωθυπουργός Εντουάρ Φιλίπ («αργός στραγγαλισμός ή βίαιο σοκ», αναφέροντας την Ελλάδα ως παράδειγμα του δεύτερου) συμπυκνώνει τον φόβο ότι μια απότομη απώλεια εμπιστοσύνης λόγω συνεχούς διόγκωσης του χρέους μπορεί να επιβάλει βίαιη δημοσιονομική προσαρμογή. Το γαλλικό πρόβλημα, όμως, είναι ταυτόχρονα ευρωπαϊκό και εντάσσεται στην ευρύτερη πολυκρίση. Η Ευρώπη καλείται να περιορίσει χρέη και ελλείμματα ακριβώς τη στιγμή που αναζητά τεράστιους πόρους για «άμυνα», ενεργειακή ασφάλεια, πράσινη και ψηφιακή μετάβαση, βιομηχανική ανασυγκρότηση κ.λπ. Οι διαφορετικές κρίσεις δεν αθροίζονται απλώς, αλλά αλληλοτροφοδοτούνται: γεωπολιτική κρίση, οικονομική στασιμότητα, χρέος, κοινωνικές πιέσεις και πολιτική αστάθεια συγκροτούν έναν ενιαίο φαύλο κύκλο. Η κρίση στη Γερμανία (που παίρνει ιδιαίτερες πολιτικές διαστάσεις) δεν είναι άσχετη με την επιλογή του πολέμου, της στρατιωτικοποίησης και του προγράμματος των 880 δισ. ευρώ για τον επανεξοπλισμό της χώρας. Κι ενώ συμβαίνουν αυτά, εμείς εδώ περιοριζόμαστε σε μια προεκλογικού τύπου συζήτηση, «ποιος δίνει περισσότερα για την ανακούφιση της κοινωνίας»...

Κάνουν πως δεν καταλαβαίνουν

Έρχονται μεγάλες, βαθιές και επώδυνες αλλαγές σε πολλαπλούς τομείς. Εισερχόμαστε σε περίοδο ανακατατάξεων, πολιτικών εξελίξεων, γεωπολιτικών τριγμών, και οι επόμενοι μήνες θα είναι ιδιαίτερα